

Inhoud

Inleiding	7
1 De geboorte van Samuel	9
1 Samuel 1:1-22	
2 Opgroeien in Silo	17
1 Samuel 2:11-26	
3 De roeping van Samuel	25
1 Samuel 3:1-21	
4 Het volk verlangt een koning	33
1 Samuel 8	
5 Saul wordt gezalfd tot koning	41
1 Samuel 9:17-10:9	
6 Ongehoorzaamheid van koning Saul	49
1 Samuel 15:1-3 en 7-23	
7 David, de nieuwe koning	57
1 Samuel 16:1-13	
8 Nog één keer Samuel	65
1 Samuel 28:5-20	

Inleiding

In dit bijbelstudieboekje staat het leven van de profeet Samuel centraal. Een achttal belangrijke momenten uit zijn leven passeert de revue.

Het optreden van Samuel is een teken van Gods trouw aan Israël. Samuel wordt geboren in de richtertijd. Kenmerkend voor die periode is dat Israël vooral doet wat goed is in eigen oog. Ook in het heiligdom in Silo is dat te merken. De priesters Hofni en Pinehas hanteren Gods wetten op hun eigen manier. Het is veelzeggend dat het woord van de Heere in die tijd schaars is (1 Sam. 3:1). Hoewel Hanna eerst onvruchtbaar lijkt, ontvangt ze op haar gebed toch een zoon. Al jong roept de Heere Samuel om hem in Zijn dienst te gebruiken. Hij doet niet alleen dienst in de tabernakel, maar hij mag ook het woord van God doorgeven. Via hem laat de Heere van Zich horen.

Samuel treedt op in een kantelende tijd. Wanneer hij Gods woord laat spreken, zijn het de nadagen van de richtertijd. Als Samuel ouder wordt en zijn zonen niet geschikt blijken om zijn werk over te nemen, komen de oudsten bij hem met het verzoek om een koning. Hoewel de Heere niet blij is met het verzoek, omdat daardoor blijkt dat het volk meer verwachting heeft van een aardse koning dan van Hem, geeft Hij Samuel

toch de opdracht om een koning te gaan zalven. Naast koning Saul blijft Samuel actief als profeet.

Van Eli leert Samuel de stem van God te beantwoorden met de woorden: 'Spreek, Heere, Uw dienaar luistert.' Uit die woorden spreekt overgave en onderdanigheid. Die onderdanigheid aan de Heere is merkbaar in het leven van Samuel. Hij dient al jong de Heere en wordt daarin gezegend (1 Sam. 2:26). Ook in zijn dienst is hij trouw aan God. Al ziet hij soms op tegen de boodschap die hij moet brengen en heeft hij er af en toe ook moeite mee, toch luistert hij en doet wat God van hem vraagt. Dat is ook opmerkelijk als we bedenken dat hij soms onverbloemd het oordeel aanzegt.

Uit de boodschap van Samuel blijkt verder hoe belangrijk het is om te luisteren naar de woorden van de Heere. Wanneer koning Saul keer op keer helemaal niet luistert, moet Samuel hem het oordeel aanzeggen. Uiteindelijk wordt Saul als koning door God verworpen, omdat hij niet doet wat God van hem vraagt. Zelfs als Samuel al is gestorven, klinkt zijn boodschap nog na, dat de Heere gaat doen wat Hij door Samuel heeft gesproken, omdat Saul niet naar de stem van de Heere heeft geluisterd (1 Sam. 28:17, 18).

De nadruk op gehoorzaamheid aan God is voor onze tijd uiterst actueel. De titel van dit boekje tekent niet alleen het leven van Samuel, maar is een hartelijke aansporing om ook in deze tijd met de God van Samuel te leven.

1

De geboorte van Samuel

1 Samuel 1:1-22

> Intro

Als er in een gezin een baby wordt geboren, dan is het feest! Het huis wordt versierd met slingers en ballonnen en familie en vrienden komen op bezoek om de kleine te bewonderen. Het is bijzonder als je uit de hand van God een kindje mag ontvangen. Dat dit niet vanzelfsprekend is, wordt duidelijk in 1 Samuel 1. In dit hoofdstuk gaat het over de geboorte van Samuel. Om meer dan één reden is zijn geboorte speciaal.

> Achtergrond

Het boek 1 Samuel speelt zich af in de tijd van de richters. Jozua heeft het volk in het beloofde land gebracht en heeft afscheid genomen als leider van het volk. Het volk heeft toen beloofd om de Heere te dienen (Joz. 24:21). Maar toen het volk goed en wel in het beloofde land was, kwam er weinig van terecht en gingen ze massaal de goden dienen van de volken om hen heen. Vervolgens kwam de Heere God met Zijn straffen, waarop het volk zich verootmoedigde voor de Heere. In Zijn genade stuurde de Heere een richter om het volk te bevrijden. Maar als de richter

stierf, deed het volk weer als vroeger en handelde nog erger dan de generatie voor hen (Richt. 2:19). Zo ging het van kwaad tot erger. Het bijbelboek Richteren eindigt met de veelzeggende leus: *eenieder deed wat juist was in zijn ogen* (Richt. 21:25).

De waarheid van deze leus is ook merkbaar in Silo, de plaats waar de tabernakel staat. De priesters Hofni en Pinehas bewijzen met de dienst van God vooral een dienst aan zichzelf. Als er een offer gebracht wordt, laten zij het offervlees voor zich op-eisen. Vader Eli treedt onvoldoende op tegen zijn zonen.

In deze tijd wordt Samuel geboren. Een kind dat God gebruiken gaat in Zijn dienst. Uit zijn optreden blijkt hoe God door-gaat met Zijn werk in een donkere tijd.

> Uitleg

Vers 1-3

In het plaatsje Ramathaim-Zofim, gelegen in het bergland van Efraïm, woont Elkana met zijn gezin. Afkomstig uit een levie-tengeslacht is hij, anders dan de meesten in zijn tijd, betrokken op de dienst van de HEERE. Ze hebben de vaste gewoonte om ieder jaar samen naar de tabernakel in Silo te gaan om daar een offer te brengen. Daarin is dit gezin een voorbeeld. Wat is het mooi als we in het gezin vaste gewoonten hebben waarmee we de Heere dienen. Samen naar de kerk gaan, samen lezen uit de Bijbel, samen bidden en zingen om God te aanbidden. Ook dit jaar gaat Elkana met zijn gezin naar Silo. Hij buigt zich neer en maakt zich klein voor de HEERE, om Hem te eren en te erken-nen als God.

Vers 4-5

In de tabernakel brengen ze als gezin een offer. Het bloed dat stroomt, spreekt van verzoening. Het vet dat verbrand wordt, is een teken van onderdanigheid aan God. Een deel van het offer-vlees is bestemd voor de priesters. Het grootste gedeelte wordt

opgediend tijdens de feestelijke offermaaltijd. Over deze feestelijkheden valt wel een flinke schaduw. Elkana is getrouwd met Hanna (betekenis: genade) en Peninna (betekenis: koralen). Peninna heeft kinderen, maar Hanna niet. Voor Hanna betekende dit dat er een smaad over haar leven lag. In die tijd was er geen toekomstperspectief voor een vrouw zonder kinderen. Het missen van de kinderzegen wordt in het Oude Testament zelfs in verband gebracht met de verbondsvloek (Deut. 28:18). Wat een intens verdriet voor Hanna! Maar juist naar Hanna gaat de liefde van Elkana het meest uit. Het doet ons denken aan Jakob en zijn huwelijk met Rachel en Lea (Gen. 29 en 30). Elkana's liefde voor Hanna blijkt wel als hij het offervlees verdeelt, want Hanna krijgt extra veel.

Vers 6-8

Elkana heeft twee vrouwen. Vandaag de dag roept dit vragen op. Mocht dat in die tijd? Ondanks dat de Heere het huwelijk had ingesteld voor één man en één vrouw (Gen. 2:24), gebeurde het in die tijd regelmatig dat een man een huwelijk aanging met twee vrouwen. In Genesis komen we dat ook tegen bij Abraham en Jakob. Intussen wordt in het gezin van Elkana duidelijk hoeveel ellende dat teweegbrengt. Peninna voelt maar al te goed dat zij bij Elkana op de tweede plaats staat. Maar ze heeft iets waarmee ze Hanna kan sarren. Zij heeft kinderen en Hanna niet. Deze situatie lijkt op Hagar, die Sarai verachtte toen ze zwanger was van Abram (Gen. 16:4). Peninna vernedert Hanna met haar blik en met haar opmerkingen. Daarmee is de maaltijd voor Hanna, zoals ieder jaar, een ramp. Ze krijgt geen hap door haar keel en tranen lopen over haar wangen. Het is bepaald niet gezellig in het gezin van Elkana. Dat kan zomaar herkenbaar zijn. De gespannen sfeer als je schoonmoeder er is, de nare stilte als je broer weer eens tekeergaat tegen je vader, of die lege stoel op een verjaardag omdat één kind nooit meer komt. Elkana probeert de boel te sussen. *Hanna, ben ik je niet meer waard dan tien*

zonen? Het is goed bedoeld, maar niet meer dan een dooddoener, want de nood van Hanna is er niet mee gekend.

Vers 9-10

Hanna kan er niet meer tegen. Ze staat op en loopt naar de voorhof van de tabernakel. Intens verdrietig stort ze al haar pijn en verdriet voor de Heere uit in het gebed. De woorden die gebruikt worden, doen denken aan een klaagzang. Ze maakt haar hart leeg voor God en legt haar nood bij Hem neer. Juist dat tekent haar intieme relatie met God.

Vers 11

Naast dat ze haar hart leeg stort voor God, horen we hoe zij een gelofte aflegt: 'HEERE van de legermachten, wanneer U werkelijk mijn ellende ziet en als U aan mij denkt en mij een mannelijke nakomeling geeft, dan zal ik die voor al de dagen van zijn leven aan U wijden.' Bij een gelofte gaat het erom dat je iets aan God vraagt, en dat je belooft om iets af te zonderen als God het gevraagde ook geeft. In de gelofte die Hanna doet komt haar geloof naar voren. Ze gelooft dat de HEERE bij machte is om haar een kind te geven. Dat komt nog eens extra tot uitdrukking doordat ze de Heere aanroept met de naam 'HEERE van de legermachten'. Die naam drukt uit dat God alle macht heeft.

Uit de gelofte die Hanna doet, blijkt ook dat ze niet alleen maar bezig is met haar eigen verlangen. Haar gebed is gericht op de zaak van God. Ze belooft dat haar kind de Heere *al de dagen van zijn leven* zal dienen. Omdat Elkana uit de stam van Levi kwam, zou haar zoon in ieder geval vanaf zijn 25e levensjaar in dienst staan van God (Num. 8:23-26). Hanna gaat in haar gelofte zelfs nog verder. Ze belooft dat haar zoon 'al de dagen van zijn leven' in dienst van God zal staan.

Het gebed van Hanna geeft te denken. Het spoort ons aan om onze pijn en verdriet in Gods handen te leggen. Hanna bidt in geloof. Geloven wij dat God in staat is om te geven waar we

om vragen? Geloven wij dat Hij ook in deze tijd wonderen doet? Zoals bij de man die na afloop van een dienst over Zacharias en Elizabet vertelde, hoe hij en zijn vrouw na vijftien jaar huwelijk hun eerste kind mochten verwelkomen. Hanna gaat in haar gebed niet op in zichzelf. Zij is gericht op God en Zijn dienst. Worden onze gebeden gekleurd door de voortgang van het Koninkrijk van God? In het Onze Vader gaat de Heere Jezus ons daar ook in voor. Een van de eerste dingen die Hij bidt, is: 'Uw Koninkrijk kome'. Ook in het slot van het gebed is Hij weer gericht op het Koninkrijk ('Want van U is het Koninkrijk'). Daartussen staan alle 'beden' die met ons mensen te maken hebben.

Vers 12-17

Intussen peilt priester Eli niet hoezeer deze vrouw in gesprek is met God. Hij ziet haar lippen bewegen zonder dat ze echt spreekt. Daarom denkt hij dat ze dronken is. Dronkenschap kwam zeker rond de heidense tempels nogal eens voor, het was soms onderdeel van de heidense tempeldienst. Wellicht dat het ook in Silo gebeurde bij de offermaaltijden, doordat mensen te veel alcohol dronken. In ieder geval heeft Eli het bij Hanna bij het verkeerde eind. Ze zegt: 'Houd mij niet voor een *verdorven vrouw*, een nietsnut, iemand die alleen maar kwaad voortbrengt.' En dan treedt Eli op als een echte priester en spreekt namens God de zegen uit: 'Ga heen in vrede en God zal je geven wat je van Hem gebeden hebt.'

Vers 18-22

De troostvolle woorden die bij God Zelf vandaan komen, beuren Hanna op. Ze staat op als een ander mens. Ze eet weer en het verdriet is van haar gezicht verdwenen, ook al zijn de omstandigheden nog niet veranderd. 'En de Heere dacht aan haar.' Bij God is denken heel nauw verbonden met doen. Als Hij aan iets denkt, komt Hij ook in actie. Hanna wordt zwanger! Negen maanden

later wordt een jongetje geboren. Samuel noemt ze hem. Een betere naam is er niet te bedenken. Want Samuel betekent 'God heeft verhoord'. Een heerlijk wonder voor Hanna. Wat een diepe vreugde heeft dat gegeven aan Hanna en Elkana.

Hanna maakt haar woord waar. Ze wijdt Samuel aan God. Drie jaar lang geeft ze hem, naar de gewoonte van die tijd, borstvoeding. En als hij eenmaal toe is aan vast voedsel, neemt ze hem mee naar de tabernakel om daar te blijven. Ze geeft hem uit handen, in handen van God; gelovend dat Samuel in Zijn handen veilig is, ook in Silo.

Hanna staat in de rij van Sara, Rebekka, Rachel en Elizabet. Vijf vrouwen die op wonderlijke wijze toch nog moeder worden. Door hen heen laat God zien dat Hij, dwars door alle onmogelijkheden heen, Zijn plan trekt.

Het is een donkere tijd waarin Israël het oordeel over zich afroept. Maar voor het oordeel wordt voltrokken, maakt God een nieuw begin. Samuel wordt geboren om op te treden als profeet van God, vermanend en vertroostend. 'Hij heeft gedacht aan Zijn genade, Zijn trouw aan Israël nooit gekrenkt' (Ps. 98:2).

> Gespreksvragen

- 1 In het gezin van Elkana was het een vast patroon. Elk jaar gingen ze naar Silo (vs. 3). Heeft uzelf een vast patroon voor de dienst van God? Hoe geeft u huisgodsdienst vorm in uw gezin?
- 2 Hanna kent het verdriet van kinderloosheid. Vindt u dat er voldoende aandacht is voor mensen zonder kinderen? Hoe kunt u om hen heen staan?
- 3 Peninna treitert Hanna. Ook vandaag de dag zijn er veel gezinnen waar ruzies zijn of verwijdering is. Je raakt er soms ongewild bij betrokken. Hoe gaat Hanna ermee om en wat kunt u daarvan leren?

- 4 Hanna doet een gelofte. Kent u nog meer bijbelse voorbeelden? Mag je een gelofte doen? Waarom wel of niet?
- 5 Hanna beleefde dat God haar gebed verhoorde. Ervaart u dat God gebeden verhoort? Wat heeft dit gedeelte te zeggen over gebeden die (nog) niet verhoord zijn?
- 6 Lees Lukas 22:39-46. Welke parallellen zijn er tussen het bidden van Hanna en het bidden van Jezus? Welke les of bemoediging haalt u hier uit?
- 7 Wat zegt dit gedeelte over God? Wat doet dat met u?

> **Uit de belijdenis**

Wat behoort tot een gebed dat God aangenaam is en door Hem wordt verhoord?

Ten eerste, dat wij alleen de enige, ware God, Die Zich in Zijn Woord aan ons geopenbaard heeft, van harte aanroepen om alles wat Hij ons geboden heeft Hem te vragen.

Ten tweede, dat wij onze nood en ellende goed en grondig kennen, opdat wij ons voor het aangezicht van Zijn majesteit verootmoedigen.

Ten derde, dat wij deze vaste grond hebben, dat God ons gebed, hoewel wij het niet waardig zijn, omwille van de Heere Christus, zeker wil verhoren, zoals Hij ons in Zijn Woord beloofd heeft.

Heidelbergse Catechismus, vraag en antwoord 117

> **Liedsuggestie**

Psalm 62:1 en 5

Weerklank 5:1, 5, 6, 7 'Lofzang van Hanna'